

Nacionalni program ranog otkrivanja raka dojke - Provedba u Vukovarsko-srijemskoj županiji

Kata Krešić

Zavod za javno zdravstvo Vukovarsko-srijemske županije

Ključne riječi: rak dojke, mamografija, Nacionalni program, Vukovarsko-srijemska županija

Uvod

Rak dojke je u Vukovarsko –srijemskoj županiji, kao i u Hrvatskoj, najčešća maligna bolest u žena i po pojavnosti i po smrtnosti.

U Vukovarsko-srijemskoj županiji je u razdoblju od 2000. do 2005. godine novooboljelo od raka dojke 466 žena. Najmanje novooboljelih žena je bilo u 2000. godini (67), a najviše u 2004. godini, kada je rak dojke otkriven kod 87 žena (Tablica 1).

U istom razdoblju je od raka dojke u Vukovarsko-srijemskoj županiji umrla 241 žena ili svake godine preko 30 žena (Tablica 2).

Tablica 1.

Novooboljele žene od raka dojke u Hrvatskoj i Vukovarsko-srijemskoj županiji u razdoblju od 2000. – 2005. godine

Godina	Hrvatska		Vukovarsko-srijemska županija	
	Broj novih slučajeva	Stopa incidencije / 100 tis. žena	Broj novih slučajeva	Stopa incidencije / 100 tis. žena
2000.	2187	95,0	67	63,0
2001.	2286	99,3	76	71,5
2002.	2057	89,4	81	76,2
2003.	2303	100,1	82	77,1
2004.	2131	92,6	87	81,8
2005.	2303	100,1	73	68,7

Tablica 2.

Umrle žene od raka dojke u Hrvatskoj i Vukovarsko-srijemskoj županiji u razdoblju od 2000. – 2006. godine

Godina	Hrvatska	VSŽ
2000.	843	36
2001.	832	33
2002.	804	33
2003.	822	38
2004.	825	33
2005.	922	37
2006.	830	31

Nacionalni program ranog otkrivanja raka dojke je program u kojem je predviđeno svim ženama u dobi od

50 do 69 godina svake druge godine obaviti mamografski pregled dojki.

Cilj Programa je otkriti veći postotak, nego do sada, karcinoma dojki u lokaliziranom stadiju i tako smanjiti smrtnost od raka dojke.

Provedba Programa u Vukovarsko-srijemskoj županiji

Na području Vukovarsko-srijemske županije provedba Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka dojke je započela 18. listopada 2006. godine. Mamografskim skriningom je predviđeno obuhvatiti ukupno 26 306 žena u dobi od 50 do 69 godina kojima su na raspolaganju tri mamografske jedinice, u OB Vinkovci, OB Vukovar i DZ Županja. Tijekom dosadašnje provedbe programa broj dnevno pozvanih žena se mijenjao ovisno o radnim kapacitetima mamografskih jedinica, a trenutno je ustaljen na 70 poziva dnevno (30 u Vinkovcima, 25 u Vukovaru i 15 u Županji). Unatoč nešto kasnijem uključivanju i kvaru jedne od mamografskih jedinica, uspjelo se do sada pozvati ukupno 20 529 žena ili 78 % od ukupno predviđenih 26 306 žena. Do sada su u cijelosti pozvane žene rođene od 1937. do 1942. godine te žene od 1949. do 1955. godišta, a trenutno se pozivaju žene rođene 1943., 1944. i 1948. godine (Tablica 3).

Tablica 3.

Broj i postotak pozvanih žena (Stanje: 14. ožujka 2008.)

Godišta	Broj žena za pozvati	Broj pozvanih žena	% pozvanih žena
1937.	1373	1373	100
1938.	1338	1338	100
1939.	1328	1328	100
1940.	1297	1297	100
1941.	1243	1243	100
1942.	1255	1255	100
1943.	1159	881	76
1944.	1025	70	6,8
1948.	1435	695	48,4
1949.	1555	1555	100
1950.	1513	1513	100
1951.	1417	1417	100
1952.	1707	1707	100
1953.	1667	1667	100
1954.	1705	1705	100
1955.	1627	1627	100
UKUPNO:	22644	20529	90,7

Odaziv žena za prva tri pozvana godišta (1937., 1954. i 1955.) iznosi 54,3 % uključujući i žene koje su po drugoj osnovi obavile mamografiju. Odaziv je veći među mlađim ženama kao što je to slučaj i u ostalim županijama (Tablica 4).

Tablica 4. Rezultati Nacionalnog programa «Mamma» u VSŽ za 1937., 1955. i 1954. godište

Godište	Pozvano	Umrle	Ne žive		Primile poziv	Odazvano	Odazvano+obavile	
			Netočne adrese	privremeno u RH			unutar 12 mj.+već se liječe *	% **
1937.	1372	19	41	1	1260	478	513	40,71
1955.	1627	8	131	11	1479	784	891	60,24
1954.	1704	8	148	21	1527	786	912	59,72
JKUPNO	4703	33	320	33	4266	2048	2316	54,28

* Uključene i žene koje su po drugoj osnovi obavile mamografiju

** Iz nazivnika oduzete žene koje su umrle, one sa netočnim adresama te one koje ne žive privremeno u

Prikazujemo i slijedeća tri pozvana godišta, 1938., 1952. i 1953. za koja ukupni odaziv iznosi 52,01 % sa ponovno boljim odazivom među mladim ženama (Tablica 5).

Tablica 5. Rezultati Nacionalnog programa «Mamma» u VSŽ za 1938., 1952. i 1953. godišta

Godišta	Pozvano	Umrle	Ne žive			Odazvano+obavile		% **
			Netočne adrese	privremeno u RH	Primile poziv	Odazvano unutar 12 mj.+već se liječe *		
1938.	1339	20	59	13	1247	512	553	44,34
1952.	1707	8	180	31	1488	721	826	55,51
1953.	1665	10	170	19	1466	705	806	54,97
UKUPNO	4711	38	409	63	4201	1938	2185	52,01

* Uključene i žene koje su po drugoj osnovi obavile mamografiju

** Iz nazivnika oduzete žene koje su umrle, one s netočnim adresama te one koje ne žive privremeno u RH

U cijelosti su pozvane i žene rođene 1939., 1950. i 1951. godine kod kojih ukupni odaziv iznosi 52,44% (Tablica 6.)

Tablica 6. Rezultati Nacionalnog programa «Mamma» u VSŽ za 1939., 1950. i 1951. godišta

Godišta	Pozvano	Umrle	Ne žive			Odazvano+obavile		% **
			Netočne adrese	privremeno u RH	Primile poziv	Odazvano unutar 12 mj.+već se liječe *		
1939.	1328	9	65	7	1247	512	559	44,82
1950.	1512	6	117	28	1361	659	771	56,64
1951.	1413	9	121	32	1251	598	699	55,87
UKUPNO	4253	24	303	67	3859	1769	2029	52,44

* Uključene i žene koje su po drugoj osnovi obavile mamografiju

** Iz nazivnika oduzete žene koje su umrle, one sa netočnim adresama te one koje ne žive privremeno u RH

Ukupan odaziv za devet prikazanih godišta iznosi 52,91%, sa najboljim odazivom najmlađih pozvanih žena, rođenih 1955. godine (60,24%).

Od ukupnog broja odazvanih žena, sumnjiv mamografski nalaz klasificiran kao BIRADS 4 je imalo 148 ili 1,7% žena, a BIRADS 5 su imale 24 ili 0,3% žena, nalaz BIRADS 0 je imalo 414 ili 4,8% žena (Tablica 7). Suradnjom radiologa iz sve tri mamografske jedinice osigurano je dvostruko očitavanje nalaza, a žene sa sumnjivim nalazima se uglavnom uspjevaju kompletno obraditi unutar mjesec dana.

Do sada je u okviru programa karcinom dojke potvrđen kod 37 žena od kojih su nalaze BIRADS 4 i 5 imale ukupno 32 žene, nalaz BIRADS 0 su imale dvije žene, jedna žena je sa nalazom BIRADS 2, a dvije žene sa nalazom BIRADS 3. Među oboljelim ženama nema niti jedne sa nalazom BIRADS 1 (Tablica 7).

Tablica 7.

Broj nalaza i broj potvrđenih karcinoma dojke u Vukovarsko-srijemskoj županiji prema BI-RADS klasifikaciji nalaza

NALAZ	Broj nalaza	% od ukupnog broja pregledanih	Broj potvrđenih karcinoma
BI-RADS 0	414	4,84	2
BI-RADS 1	3287	38,46	0
BI-RADS 2	3931	45,99	1
BI-RADS 3	743	8,69	2
BI-RADS 4	148	1,73	13
BI-RADS 5	24	0,28	19
UKUPNO:	8547	100,00	37

Prema podacima iz Upitnika koje su žene popunjavale, među oboljelima je 29 žena rađalo, od kojih je 27 žena i dojilo. Prije našeg poziva mamografski pregled je obavilo samo pet oboljelih žena, tri žene imaju pozitivnu obiteljsku anamnezu, od kojih je samo jedna obavila mamografiju prije ovoga skrininga.

U dosadašnjoj provedbi programa, organizacijski je učinjeno puno toga kako bi se program nesmetano odvijao i kako bi uspijeh bio što bolji. Redovito se provodila i provodi medijska kampanja u različitoj formi, o provedbi programa se podnosi i izvješće pred županijskim tijelima što je i medijski popraćeno, u promotivne svrhe ostvarena je i suradnja sa Ligom za borbu protiv raka Vinkovci, donekle je ostvarena i suradnja sa patronažnom službom sa ciljem boljeg odaziva na pregled. Dosadašnji odaziv žena nije onakav kakav bi trebao biti za potpuno postizanje zadanog cilja ovoga Programa, ali uvažavajući sve probleme sa kojima se susrećemo, možemo za sada biti zadovoljni. Lošiji odaziv od onoga kojem težimo je velikim dijelom uzrokovan većim brojem nepoznatih adresa žena, posebice sa područja Vukovara i pograničnih dijelova županjskog područja. Do žena sa nepoznatim adresama se pokušava doći na više različitih načina kako bi im se ponovno poslali pozivi. Neodlučnim ženama u velikoj mjeri mogu pomoći patronažne sestre i obiteljski liječnici koji ih mogu u osobnom kontaktu potaknuti na odlazak na mamografiju. Držimo kako vrijeme provedbe Programa bude odmicalo i žene budu više informirane tako će se i odaziv žena povećavati. Zajednički cilj nam je odaziv žena koji će značajno smanjiti smrtnost od raka dojke.

Literatura

1. Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Incidencija raka u Hrvatskoj 2000. - 2005.
2. Umrli prema uzroku smrti, spolu i starosti u Vukovarsko-srijemskoj županiji 2000.- 2006., Državni zavod za statistiku, Zagreb
3. Strnad M. Početak Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka dojke. Hrvatski časopis za javno zdravstvo 2006; 2:8

Kontakt:

Kata Krešić

Zavod za javno zdravstvo Vukovarsko-srijemske županije

Tel.: 032 370 428

E-mail: kata.kresic@zzjz-vs.hr